

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 „ — „
Negyed évre . . . 1 „ 50 „
Egyes szám ára . . . 6 kr.
Külföldre egy évre 8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közigazgatási, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos 1 garmond
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr., s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyílttér“ rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltnék.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-HIVATAL:

Kézdi-Vásárhelyt:

Csik-Szeredában:

Székely-Udvarhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

T. Nagy Imre szerkesztő lakásán.

Dr. Káldébb Ferenc szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetmények, nyíltterek stb. mindhárom szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadtnak.

Felhívás előfizetésre

a „Székelyföld“ 1883. évi (második) folyamára.

A „Székelyföld“ című közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 frt. — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre 8 frt. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tiszteltetjük a közzétételük beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba és pedig K.-Vásárhelyt a nyomdába, vagy Csik-Szeredába T. Nagy Imre, Székely-Udvarhelyre Dr. Káldébb Ferenc szerkesztőkhöz küldendők, vidékről legcélszerűbben posta-utalvánnyal.

A „Székelyföld“ kiadó hivatala.

Az aratás.

K.-Vásárhely, 1883. júl. 31.

(Sz. A.) Az aratás javában foly a derék székely nép kies rónaságain és a fáktól, cserjéktől megtisztított hegyein, völgyein. Az arató hideg vasára az aranykalászkok sorba dőlnek s majd szép rendbe rakott kalangyák hirdetik az Isten dicsőségét és a székely nép életrevalóságát.

Mert hát azt csakugyan az ellenség sem tagadhatja, hogy a székely életrevaló nép, munkás, szorgalmas. Csakhogy ritkán van kellő eredménye munkájának, szorgalmának. A művelés alatt álló földek igen tekintélyes részét árvíz járja évenként, pedig a tek. törvényhatóság már szabályozta patakainkat — papiroson. A hegyek hátán levő szántóföldek talaja silány. Az alantabb fekvő helyek vizek, s alagsóvezécsnek hire, helye sincs. A tagosítás körül még alig történt valami, s nincs is kilátás, hogy ez irányban valami számbavehető lépés történjék. A földművelés terén felmerülő javítások, találmányok és gépek csak részben alkalmazhatók és alkalmazhatók a székely földbirtokos birtokának széttagoltsága, aprósága miatt. És a székely nép annyi különféle akadályllyal küzdve, megadással szántja, veti és aratja az ősei véretilt megsejtelt drága földet, míg van, mit.

A hol árvíz, jég, rozsdá, üszög nem pusztított, ott öröm dobogtatja az arató gazda kebelét. De hányan vannak, a kik még a vetőmagot sem kapják vissza, kiknek reményességét az elemi csapások és a természeti akadályok tönkre tették? Sokan! Ezek — fájdalom! — csinálhatnak adósságot, ha van

még hitelük, mert a Székelyföldön, hol a keresetforrások majdnem szárazra bedugultak, nem tarthatják fenn magukat.

Azonban a szerencsésebb gazdák öröme sem teljes, mert nélkülözhető terményeiket kellőleg értékesíthetnők nincs reményesség, tekintettel a moldva-oláhországi és Királyhágón túli gazdag aratásra és arra, hogy a Székelyföld a gyors és olcsó szállítási eszköz, a vasut áldásaiból csaknem egészen ki van zárva. Mit ér a jó aratás is, ha főleg a moldva-oláhországi verseny miatt a gabna ára annyira csökken, hogy a legjobb esetben is csak az előállítási költségeket fedezi, némelykor pedig még azt sem?

Erős hitünk az s erre mérget mérnénk venni, hogy ha a moldva-oláhországi gabna hektoliterére annyi vámot nem vetnek, mennyivel az itteni gabna a Királyhágón túli gabnánál olcsóbb, — a mi körül-belől 2 frtra megy átlag — a székelyföldi mezőgazdaság gyorsan tönkre megy. Pedig a székely nép zöme mezőgazda, sőt az iparosok is mezőgazdáknak tekinthetők bátran, mert az iparosság mellett valamennyi foglalkozik — és pedig többet — a mezőgazdasággal. Igen valószínű tehát, hogy mielőtt a Királyhágón túli részekbe kitelepíteni sikerülne, moldva-

oláhországi alattvaló lesz a székely nép nagy része, hogy szégyenét ne látna saját vére.

Adja az ég, hogy csalódjunk!

Előítételek.

Sz.-Udvarhely, július 30.

Tisza Kálmánnak igaza lehetett midőn a nyíregyházi kir. törvényszék elnökét, Korniss Ferenc urat, a legderekabb emberek egyikének mondotta. Mi sem kételkedhetünk abban.

Derék ember, az kétségkívül lehet Korniss praesidens ur, de valamiképpen a legokosabb ember is lehet sánta avagy vak s a miként a legszebb nő is lehet jó úgy mint rossz: Korniss Ferenc ur is bizonyára egyike azoknak, kik az előítéletek nyomása alól nem mentek.

Korniss ur bizonyára nem zsidó barát. Mi sem vagyunk, de nem vagyunk egyszersmind zsidógyűlölők sem. A kettő között van a kérdés nyugodt mérlegelésének helyes középutja.

Nem gyanúsítjuk a nagy hirre vergődött nyíregyházi e. f. kir. törvényszéket; de azt látjuk a tényekből, a vizsgálat lejárataiból, az elnököl Korniss Ferenc urnak Szeffert kir. ügyész ur esetében tanúsított lanyha magatartásából, hogy a zsidók ügye, jobban szólva a vádlott sakterek ügye, nem rokonszenves kezébe került.

Ne értessünk félre.

Mi azt hisszük, hogy ha a bűn-

A „Székelyföld“ tárczája.

Bolyongásban.

II.

Édes Rolim!

Vajjon beérkeznek hozzád e levelek? Kérdés ez, a mit felteszek magamban itthon a bolyongásban, az utazások alatt haza és vissza. Gondolom, megkapod azokat.

En is vettem tőled egyet, melyet, midőn utra mentél volna, irtál még hazulról. Azóta „hirt sem hallok rólad.“

Nem szemrehányás gyanánt mondom. De csak, hogy látnád, mi feltűnő az nekem, hogy nem írsz.

Értene tudom az ellenvetést is, a mi menthet; de ki tehet arról, ha mi ilyenek vagyunk? Nekem fáj, hogy oly könnyen belenyugthatál az ajánlatba.

* * *

Tegnap a városban valék. A cimborák megleptek itt; a hűsön ebédeltam velök, aztán indítványra bementünk a civilizáció közé. A posta, a trafik, a sürgöny, a kényelmes vacsora-hely; ez a civilizáció. Ezt találni ott; itt nem árulják sem pénzért, sem jó szóért.

A míg a Gyula levelét kézhez kaptam: összeszólalkoztam Luizzal, pert állottam a bejáró cseléddel, leszídtam a brieftárgert, megsüvegeltem a posta-ekspediturát, silbakkot ültem a posta előtt, ki-magyaraztam magamat Orbán Balásznak és

kifáradtam három sétára való jó kedvet; ennyiért adnak itt egy levelet nekünk.

Igen jól fogott tehát, mikor ennyi lelki hanyattatás után a „Koronkai-kert“-ben, jó fiúk társasága mellett, vacsorához ülhettem.

Hűvös árnyék, fehérrel terített hoszsu asztal, teljes kényelem, — mert aszszonynép, hogy feszélyezze, nincs jelen — hűtött bor, pompás vacsora, száraz szivható szivar és mindenekfelett jó diskursus, a mi felelteti a napi bajokat: lekötötték a késő éjjelig.

Akkor jöttem haza — gyalog. A hold ténybe vonja a messze láthatárt, a tengeri-földek hullámzó, sötétes zöld áldását; a Budvára felől, mi mint egy kopasz fej emelkedik fel az apró hegyek közül, hűvös szél lejt át a tájon; Szombatfalva utcáiról csak az ebek esaholása s a cigányputrik előtt veszekedő gyerekek lármája zavar bele az éjjeli némaságába. Egyik lépést követi a másik; az út-kavics, megannyi apró mérföldmutatóként, el-elmarad a láb alatt . . . Egyszer csak a Szejken vágyok, el sem fáradva s kipihenve a korábbi fáradást, read emlékezve az út alatt.

Szép a nyári éjjel, s nekem, ki szerfelett szeretem a csöndet, a magányt, föltötte szép.

A lakok, mik ezüstös fényt kapnak a holdsugártól, csöndesen, zajtalanul állanak, csak egy-egy kifüggesztett ruhadarab árulván el, hogy emberek vannak e helyeken;

a magasba nyúló két hegyláncolat, fával, lombbal koszorúzva, mik a távolban, mint két szerelmes, kik hosszas elválás után egyesülnek: ölelkezni vágnak; közöttük alant a sekélyes patak, alig látható folyásával, és mindenekfelett a csönd, a nyugalom, a zajtalanság, mely nagy áldás gyanánt föltöttek szétterül . . . fenn a magasban a vándor hold, fénylő csillagborával, egy-egy félhősoport, mely szezélyes alakokban gomolyog a végtelen űrben tova . . . kit ne érintene lelkén, kinek ne idézne gondolatokat szíve fölé és ki állhatná meg hatástalan?!

* * *

Még derekán vagyunk az idénynek s már, ime, fogyatkozunk csekély számunkban: a kedves két öreg, Pestről, ma eltávozott.

S látod, ilyenek vagyunk, s Eötvösnek igaza van, midőn úgy szól, hogy „válni még titoktól is nehéz.“

Csak asztal-társak valánk, nappal, mert ők nagyrészt szobában ülve, vagy a kis patakon horoggal halászva, ritkán jövének közénk; csak néha cserélve eszmét velük az ebéd fölött: alig valának érintkezési pontjaink. S lám, mégis rosszul esett a válás. Midőn kezöket fogám s nézém a becsületes arcokat, őszbe borult fürtöket s kocsijok előtt még egyszer bucsut rebegék: nem tudom, mi fájó érzés járt át lelkemen. A nyugodt modor, mely jellemzé őket, a nyájas beszéd, az ellentmondás alatt is az a

nagy tisztességtudás, mi a nevelt ember elvitázhatatlan tulajdona, az élénk figyelem és érdeklődés, hogy ha a városba, a közel hegyekbe menvén, este találkozáink, hogy hol valék és hogyan telt az idő: megnyerték vonzalmamat és én bizonyára még sokáig fogok róluk, a kedves öregekről, emlékezni, s bizonyára nem a közszólam vala, midőn „Isten velünk“-öt mondek nekik.

* * *

De hát így van az. En is mondhatom: kevés oly öröm jutott osztályrészemül, mit bánattal meg ne fizettem volna. Midőn nálad valék s a gyönyört, hogy láthatlak, szólhatok veled és hallgathatom csevegésedet, csak alig éledem: már felébredt lelkemben a válás gondolata s elbusítá örömemet; mikor egy kis virágot adtál és én lelkem örömben tüztet az kabátomra, a gondolat, hogy elhervad az is nagyhamar: már leverőleg érintett.

Emberek vagyunk, gyarlók, ingatagok s még gyarlóságaink között is tökéletlenek.

* * *

Nemsokára irhatok multságainkról is. A napokban valószínűleg Tusnádra megyek, utközben Homoródra is berándulván. Az utról majd írni fogok s írni a fürdőről is, hol hallani fogom zenészeinket is.

Előre élvezem az utazást, a szép tájat és a zenét, mit oly rég nélkülözök.

Majd, mikor leülünk az asztal körül, a lombok hűse alatt, meghallgatom a dalt tőlük:

vizsgálat nélkülöz vala minden tendenciositást; ha Bary ur vizsgálata nem a rituális gyilkosság nyomozatával, hanem egy közönséges gyilkosság feltételeinek begyőzésével foglalkozik vala s a dolog szándékos tulhajtásával érdekelt és nem érdekelt zsidókat szükségképen bele nem kerget a bűn-jelek elaléázásának kényszerhelyzetébe: ma a végtárgyalás világosabb fényt derít vala az oly sötét bűnpör fázisaira.

De az igen természetes volt, hogy a tiszta-eszlári gyilkossági ügyben oly bűntügy felfedezése céloztatván, mely eventualitások esetén a magyarhoni zsidóság jó nagy részét teszi ki szörnyű calamitásoknak, — mert ki számolhatna a felháborult közvélemény és néphoszu borzasztó kitérésével? — mondjuk, természetes volt, hogy érdekelt és nem érdekelt zsidó kezét fogott a már fennforgó kisebb bűn, a simplex gyilkosság elpalás-tolása végett.

Ez magyarázza meg a hullacsempészetet, a hullausztatást, a kérdés ezen ágában vallott tanuk megvesztegetését és a tengernyi ellentmondást ezek vallomásaiban!

Valószínű, hogy Eszlár községben végrehajtatott a közönséges homicidium büntette; valószínű, mert emberileg nem lehetetlen, a minnek nem egy párját olvashatni a Pitaval gyűjteményeiben; de mondjuk, hogy most már eset lehet arra is, mikép Eszter gyilkosai egy kisebb természetű vád alól is mentesülhetnek s annak egyszerűen az elhibázott modoru vizsgálat leend az oka.

Az mindig ellenhatást szül, ha valami tulfeszítettik.

Bary urat se illesse vád a mi részünkről. Tudjuk, a legnagyobb bona fides vezérelte; tudjuk, ambícióval nyult a missio megoldásához, s képességeiben is sine dubio megbizunk... De hát gyarlók vagyunk, buzgalmunkban is ártalomra válhatók, ragaszkodásunkban is kárt tehetők, a mit clasicus példában megírt már Iván Szegejvits Turgenjeff a „Jó barát“-ban.

Ez lett veszte ennek az ügynek, a mit most már a scandalumok terére akarnának forcírozni.

Pedig most már oktanul, most már egeret szürend a hegy száz

„Most is fenn van a csillag az égen.“

* * *

Hogy minő gyógyereje van Szejkének?

Hát igen sokféle.

A két diák guttaütés ellen használja; Gyarmatay azt képeli, hogy Marienbad vizét issza, ha ezzel él; az öregem felejté általa a trafik-spleent; Orbán Balázs a bajuszát növeli még kunkorigósabbra; Laukóné ő nagysága dévajabb lesz tőle; Bauerfeind Nándor öcsém erősödik a fürdésnek általa; a debreczeni cytoyen a homeopathia nyomorúságait jött elkergetni magából; a Tóni gyerek a rubrikák ellen szedi kanállal s nem árt meg neki; Ugro Zsigó bátyám a zsidó ellen traktálja magát Szejke-vizzel, mert az árendáját nem fizeti pontosan a jordán; a tanító ur tréfából jött ide, a mint híreszteli, pedig olyan szomorú a képe... És mindeniknek hasznos ez a víz.

Csak énnekem nem.

Én álomlátásaim ellen menekültem ide. Éjjel-nappal téged látlak. Ez ellen nem használ a Szejke.

Elvándorlok fel a Szováára. Hátha több sikerrel járok ott. Holnap indulok.

Isten veled!

Berti Állán.

Ónody-affaire, ezer támadó vezércikk daczára is, mert üres lett, elléhasódott, a mint mondani szokták.

Az egyszer való, — hiszen valónak kell vennünk, mert egy esomó becsületes, érdektelen idegen tudós mondja s fogadja becsületére — hogy a zsidónak nem rendel a vál-lás véráldozatokat. Ezért a rituális gyilkosság supponálásának etikai alapja elesik.

Mi sem bizunk abban. Ám megengedjük, hogy a simpla gyilkosság el lett követve. De a sakterek még sem fognak most már büntettetni, mert dob-bal, sippal még Paflagóniában sem fognak verebet; mert a kutatás oda allarmirozta a saktervédekezést, hogy mostmár, akkor sokat markolván, semmit fogunk a marokba szorítani.

Ily constellatiók között kétszeresen bántó az az előítélet, melynek illata ide érkezik a nyiregyházi első folyamodási kriminálbírószá zárvizsgálati tere-méből; kétszeresen bántó a tüntetés a védők s különösen Eötvös ellen és bántó minden insultus, a mi ott a fiskus képviselőjét érte és talán még érheti.

Hiszen elvégre is a magyar justitia sem maradt oly mögötte más művelt európai álladalmak igazságszolgáltatásának akár képesség, akár jellem, akár reputatio dolgában, hogy büntessen, a hol nincs, miért, és ne büntetne ott, hol annak krimináljogi létfeltételei fennforognak.

Ebben meg kell biznunk nekünk is és meg kell bizni Korniss Ferencz praesidens urnak is. Meg nekünk, mert ő ott az elnök, meg neki, mivel ott vannak az apellatorius forumok, a honnan ő is kielégítő eredményt várhat.

Azért lenne jó, ha az elnökség elő-ítélete nem volna oly kirívó. A közvélemény hangulatára békés befolyással birna az a kedélyek nyugodtabban fogadnák akár a marasztalást, akár a felmentést.

Dr. Kádbébó Ferencz.

Fürdői levelek.

I.

Kovászna, 1883. július 24.

Egy egész hete már, hogy élvezem a kovásznai fürdő áldásait s ezen egy héti tapasztalataimat ezennel megírom önöknek. A kinek gyógyulásra van szükségük, azok bátran jöhetnek Kovásznára, mert a pompás gyógyvizek igen sok betegségben esal-hatatlan gyógyerővel birnak, de a ki csak szórakozást, vagy üdülést keres, az fordítsa szekerere rudját másfelé, mert itt bizony a kedves fürdői időtöltések meglehetősen gyérek. És ennek oka nem a közönségben rejlik, hanem első sorban a fürdői fekvésében s másodsor pedig a fürdőbirtokosság csodálatos részvétlenségében. Ha a kovásznai és vajna-falvi gyógyvizek német területen fekvüdnének, vagy akárhol másutt, eddig bizonyára márvány medenczébe lennének foglalva s mindkét fürdő országos hirre vergődött volna; de az itteni fürdőbirtokosság egyáltalában nem tudja méltányolni azon megbecsülhetetlen drága kincset, melylyel a természet oly pazarul ajándékozá meg. Semmi akarat, semmi igyekezet a fürdő emelésére, semmi üdvös intézkedés a fürdő-közönség kényelmére. A tavaly és az idén szép intelligens közönség látogatta meg különösen a vajna-falvi fürdőt s ha a birtokosság némi áldozatkészséget tanusitana, bizonyára a fürdő pár év alatt egyike lenne a leglátogatottabbaknak; hanem így még a kitünő gyógyvizek sem képesek feledtetni azon nyomorúságos állapotokat, melyek itt vannak s így nem lehet csodálkozni, ha majd a fürdő lassanként vendég nélkül marad.

Az első legnagyobb baj a központ hiánya. Nincs egy hely, hol a vendégek a nap minden órájában érintkezve, vidám tár-

sas élet fejlődhetnék ki. Sétatér van ugyan Kovásznán is, Vajna-falván is, de ezeket csakis este lehet használni, mert a gyéren ültetett fák nappal semmi árnyékot sem nyújtanak s így a közönség kénytelen az egész napot benn a meglehetősen primitív lakásokban eltölteni. Pedig mily könnyen lehetne ezen segíteni egy kis jóakarattal! A most meglevő kicsiny fák közé ideigle-nesen nagyobb fákat ültetni, hogy legyen egy hely, hova a vendégek a nap heve elől meneküljenek. Ha aztán évek múlva a „disz-fák“ megnőnek, akkor ki lehetne a közbe ültetett közönséges fákat vágatni; mert későn lesz, míg az a néhány eszenész akácza árnyékot fog nyújtani. Aztán meg nem is akác, hanem inkább vadgesztenyefa való sétatérre. Célzszerűnek tartom itt azt is megemlíteni, hogy igazán megmagyaráz-hatlan gondatlanság a kovásznai sétatért díonagyságu kövekkel behinteni, úgy hogy ha az ember egyszer végig halad, elmegy a kedve a további sétálástól.

Elismerem és tudom, hogy a fürdőbirtokosságának nincs módjában évenként nagyobb beruházásokat tenni; épen ezért szükséges lenne, hogy csekély anyagi erejét olyan dolgokra fordítsa, melyek mulhatatlanul szükségesek, és nem olyanokra, melyek nagyon is elkerülhetők. Így például a vajna-falvi sétatér bejáratához az idén készítettett egy diszes emelvényt a zenekar számára és ezáltal nem hogy emelt volna azon valamit, de sőt még kirívóbbá tette a sétatér és a zenekar hiányait. Olyan sétatér és olyan zenekar számára nem kell fa-ragványos emelvény, mert olyanszerű hatást gyakorol a műziséssel bíró emberre, mint egy közönséges kép pompás keretben. Az emel-vényre fordított költséghez nagyon kevés kellett volna még, hogy kis földött sétatért lehessen építeni. Erre van szüksége a fürdő közönségnek és nem a zene-emelvényre.

Ha esetleg a fürdőbirtokosság nem volna tisztában egy földött sétatér rendeltetésével, szívesen elmondjuk. Egy földött sétatér nemcsak egy olyan hely lenne, hol kedvezőtlen időben sétálni lehetne, hanem minden időben központja, szórakozási helye lenne a vendégeknek. Más nagyobb fürdő-helyeken, hol minden ponton kellemes szórakozási helyek állnak a közönség rendelkezésére, nincs oly nagy szükség egy ilyen központra, de itt Kovásznán, hol a vendégek félmértöld hosszúságu területen vannak elszórva, mulhatatlanul szükséges egy olyan hely, hol a vendégek nemcsak este, hanem a nap bármely részében összejöhes-senek és szórakozást szerezhesenek, mert nem elég ám a csak a testet gyógyítani, a léleknek is táplálék: szórakozás kell; s csak úgy lehet a fürdőnek szebb jövője, ha a kitünő gyógyvizek mellett a kellő szórakozásról és kényelemről is gondoskodva leend.

Egyelőre nem vár senki nagy dolgo-kat, hanem csak annyit, hogy a birtokosság által évenként megszavazott összeg a lehető legcélzszerűbben használtassék fel s ne a külső czifraságra, hanem a mulhatatlanul szükséges beruházásokra fordítottassék.

Mit mondjak még a fürdői zenekar-ról?! Nem tudom, hogy mit tartsak a birtokosság zeneérzékéről, hogy egy ilyen zenekart szerződtetett. Zeneértő ember okvetlenül idegbajba esik, ha ezen borzasztó zenét hallja. És e fűrészeszelés-szerű zenét csupán csak azért kell két hónapon keresztül átszenvedni a közönségnek, mert a birtokosság sajnált 60 firttal többet adni a helybeli elég jó zenekarnak. Nézetem szerint sokkal célzszerűbbnek volna a fürdőt egészen zene nélkül hagyni, mint a fürdő renomé-ját ilyen zenével rontani.

Borszék, 1883. július 25.

A régi jó időkben, akkor t. i., midőn a legkényelmesebb utazás gyalog esett meg s a vasuti sín a diák embernek a csizmája talpán volt, ha csizmája volt — történt azon eset, hogy két tudomány-szomjas diák-ember valahogyan, de mindenesetre törvé-nyes uton-módon egy elagott gebére téven szert, annak hátán egymásnak hátat for-

ditva helyezkedtek el s a szembe jövőket az egyik üdvözölte, a másik pedig jó egész-séget kívánt nekik. Borszéknek is mahol-nap a fürdőhelyiség két végére két disz-ka-pu-t kell felállítania, hogy az egyikeken „Isten hozott“-al fogadhassa, a másikon „alászolgájá“-val utnak ereszhessen magas látogatóit. Idő-, költség- és fáradságkímé-lés tekintetéből annyit már megtett, hogy az egyik végére állandó diszka-pu-t állitta-tott, melyen az „Isten hozott“ ott lóg még azok számára is, kiknek tiszta lélekkel azt lehetne mondani, hogy az ördög vigyen el.

Az ideai fürdőidény alatt megfordult itt a magyar főherceg József, most itt vannak a határkijáró bizottság magas ál-lásu tagjai s tegnap fogadtuk báró Kemény Gábor miniszter urat, illő tisztelettel és fénynyel. (Lásd alábbi részletes tudósítá-sunkat, Szerk.)

Tegnapelőtt a felhők villanytelepe egész dühvel rontott le ránk. Tekerőpata-kon 180 szegény atyánkfia-nak tette sem-mivé keresményét, reménységét és hajlé-kát. Szent-Miklóson egy épületnek rontott neki; itt pedig a „föku-t“ közelében egy fát a sudarától egész tövéig hasított ketté. A fürdőigazgatóság örök emléknék okáért vasgyűrűvel összeköttette; hanem azért nem fog az többé levelet hajtani.

Csak ezekről akart most referálni

Pszt!

Br. Kemény Gábor közl. mi-niszter Borszéken.

Borszék, 1883. július 26.

A folyó évi július hó 24-én Borszék kiváló ünnepélyességeknék volt színhelye.

A mint a hírlapokból is már előre tudva volt, Báró Kemény min. ő exca f. hó 24-én érkezett Borszékra. [A „Közre-znyek“ lejtőjén a megyei főispán által fogad-tatott s a fürdőhely alsó felén épített, ille-tőleg kiujított diszka-pu-nál Dr. Dobránszki Péter, a választókerület országgyűlési kép-viselője által. A képviselő által ünnepélyes hangon tartott ünnepélyes beszédre, mely-ben felemlítve lett az erdélyi részek szerep-lése a mult századokban, szemben jelenlegi elhagyatott helyzetével s a vidék azon partiális érdekü ohaja, hogy e bércezek is vissz-hangozhatnák a vasút fűtőjét, melynek ki-vitelére a fejedelmi sarjból eredt Kemény meg fogja az utat s módot találni, — a miniszter ur következőleg válaszolt:

„Köszönöm a szíves üdvözetlet. Rég tudtam s mentől tovább élek, annál erő-sebbé válik bennem a meggyőződés, hogy hazánk a kincseknek egész sorozatával van megáldva Isten-től. De hiában hever az arany a föld gyomrában, nem kincs az, míg napvilágra nem jött; hiában vannak für-dők, melyek egyébiránt a külföldiekkel szemben is versenyzésre képesek; hiában vannak más helyeken a nektárt adó szőlő-ink; hiában vannak a gazdaságnak más előnyei, ha mindazok egymással nem érint-kezhettek, ha a külföldre ki nem vihetők s ott nem értékesíthetők. Ezen előfeltételek nélkül ez mind csak holt kincs marad. Kincsésé csak azon pillanatban válnak, melyben a közönség által hozzáférhetőkké tétetnek.

Ez egyébiránt még mind nem elég. Minden gazdasági kincsél többet ér azon egyéneknek, kik egy bizonyos vidéken laknak, felfogásuk, gondolkodásmódjuk, jellemük és szellemük.

Örömmel indultam ide s örömmel jöttem ide, mint azon helyre, mely az ősi törzs székely nemzet fészékét képezi, azon székely nemzetnek, mely a legkitünőbb munkás és előre törekvő. Ha egyszer megvan a kincs, megvan a jó szándék és a munkásság, semmi kétségem sincs, hogy érvényesülni fog az önök ohaja, mely az építendő vasutra vonatkozik.

A mi engem illet, én részemről segéd-kezet nyujtok bármely vidék érdekeinek emelésére, s a mi csekély személyemtől függ és a mit tehetek, tenni fogok utolsó lehe-letemig. S önök részéről nem kérek egyebet, mint azt, hogy együtt, egyetértve te-gyünk, mert kevesen keveset s milliók együtt sokat tehetnek. Szíves üdvözetletüket még egyszer köszönöm.“

E meleg hangu szavakat sokszoros „éljen“-zés s ágyu- és dinamitlövések dö-reje követte. A diszka-pu-tól a közönség a fürdői zenekar kísérete mellett gyalog vo-nult fel a fényárban uszó utczán a minisz-

ter ő exciája részére kijelölt Mólík-féle szál-joda elé, hol a folyton kísérő közönség ismételt „éljen“-zése után lakásába vonult. 25-én reggel Ő exciája, a hirneves „Lobogó“-ban megfürdött s még a délelőtti órákban megjárta a 2 órai távolságra fekvő tölgyesi vámot.

Este a miniszter ur egyik rokonához, ki Borszéken mint fürdővendég időzik, lett meghíva s 26-án reggel korán visszautazott t

174—1883. szám.

Gazdas. egyll.

Meghívó.

A csikmegyei „Gazdasági Egyesület“ Igazgató válaszmánya folyó év augusztus hó 6-ik napján délelőtt 9 órákor kezdődőleg Csik-Szeredában a szokott helyen ülést tart, melyre a választmány tagjai van szerencsém hazafias tisztelettel meghívni.

Csik-Szeredában, 1883. év július hó 31-ik napján.

Madár Imre,
az egylet alelnöke.

*

A gyűlés főbb tárgyai:

A gazdasági egyesületnek országos szövetekeztébe való belépés feletti határozat.

Társjegyesületek megkeresései és átiratai.

A nagymélt. földművelési miniszteriumnak több rondbeli magas intézkedése.

Intézkedés az alapítványi tőkék elhelyezése iránt.

Egyesületi ügyészválasztás.

A f. évi kiállítás költségeire földm. miniszter ur önmaga 850 frtot utalványozván, a kiállítás iránti intézkedés.

Folyó ügyek.

Kmf.

Nagy Imre,
egyes. titkár.

Mindenféle.

— A csikmegyei gazdasági egyesületnek földművelési miniszter ur exja a Gyó.-Szt.-Miklóson rendezendő kiállítás költségeinek fedezésére a következő segélyeket utalványozta: a) 130 frt készpénzt, b) szarvasmarhák díjazására 53 drb, c) lovak díjazására 27 drb 10 frcos aranyat és 3 ezüst frtot, d) termények díjaira 30 drb arany és 50 drb ezüst frt, e) iparcikkekre 20 drb arany és 50 drb ezüst frtot, összesen 130 drb tiz frankos aranyat, 103 ezüst egy forintost, 130 frt készpénzt. Az igazgató válaszmány közelebből tartandó ülésében fogja megállapítani a kiállítás napjait.

— A magyar-román határrendező bizottság f. hó 25-én Borszékre érkezett. Csikmegye főispánja Mikó Bálint, Hunyadmegye főispánja n.-klopotivai Pogány György, Háromszékmegye főjegyzője B. Apor Gábor stb., a románok részéről a volt külügyminiszter Joanescu, egy tábornok s egy pár más államférfi, mint a bizottság tagjai néhány napig ott időztek.

— A határrendező bizottság csütörtökön reggel a Sándor-tetőn lesz. Kézdi-Vásárhely város polgármestere és aljegyzője s a kézdi felső járás segédszolgabírája szerdán éjjel utaznak a hely színére.

— Gróf Széchenyi földm., ipar- és kereskedelmi miniszter július 31-én járt Brassóban, honnan a Predálra is kirándult.

— Uj tartományfőnök. Az erdélyi Szt. Ferenczrendi szerzetek házfőnökének jul. 29-én Csik-Somlyón tartott gyűlésén, többszöri próbaválasztás után, László Polikárp nyerte el a többséget s lett megválasztva erdélyi provinciálisnak. A dolog elég komikus; nem azért, mintha a választott elég érdemes férfi ne lehetne, hogy provinciális lehessen; csak azért, hogy egy olyan érdemekben megőszült férfi, mint Simon Jukundián, most a sutba tétetik, hogy más is kezdhesen érdemekben őszülni. Aztán mondja valaki, hogy manapság nincs igazság.

— A csikszentkirályi papválasztás eredménye az lett, hogy a püspök megrendelte Rancz Jánosnak, hogy azonnal foglalja el állomását Csátószegen, Szent-Királyon pe-

dig új választást rendelt el. Az új választásig Veress Sándor csikszentimrei plebános fog Szent-Királyon adminisztrálni.

— Kézdi-Vásárhelyt a kolera elleni óvintézkedések megtétele kezdetét vette. A város utcái takaríttatnak. Netaláni kolera esetére a városnak Szentlélek felőli végén (a ménlovások istállója mellett) levő szöglet-ház szemeltetett ki.

— A gyó.-tekerőpataki tűzvész statisztikája. A villám július 23-án délután 6 és 7 óra közt a Pál Gergely csürét gyújtotta fel. Elégett 124 ház, 102 csür, 125 istálló, 58 sütőház, 109 sertésöl, sertés és borju 85 drb, 507 szekér széna. A szenvedett kár 83.565 frtra becsültetett. A biztosító intézetek közül az „Adria“ 9—10.000 frtot, az „Első magyar általános“ 4—5000 frt kárt szenvedett. Leégett az iskola és a község-háza is. Emberélet nem esett áldozatul. Gyó.-Szentmiklós, Szárhegy és Alfalu községek már a tűz utáni napon kenyérrel, túróval, törökbuzával és más élelmiszerekkel siettek a szerencsétlen károsultak segélyezésére.

— Következő sorok közlésére kéreftünk fel. Tekintetes szerkesztő ur! Becses lapja idei 57. száma egy „Érdekes papválasztás“ feliratu ujdonságot hozott, mely azon vonatkozása miatt, hogy „válasszanak maguknak újat (t. i. papot) azok, kik volt papjukat ujjhuzással és rágalmakkal becsülték“, kétségtelenül Csátószeg-Szentsimon egyházközségnek volt annyival inkább szánva, mivel épen a mi volt papunkat fosztották meg egyházi javadalmától. Ebből azonban nem az következik, hogy a feladás tárgya rágalom volt; ellenkezőleg oly tények voltak a feladás tárgyai, melyek volt papjuk ellen az ő illetékes egyházhatósága előtt be lettek bizonyítva, ha nem: a canonjogi szabálynál fogva, hogy t. i. „az egyháziilag behelyezett és a birtokba is vezetett javadalmas nyomós ok és különös birói eljárás nélkül javadalmától sem a kegyur, sem a kormány, sem végre a püspök részéről meg nem fosztható“, volt papunk javadalmától meg sem fosztathatott volna. Ebből kifolyólag a „rágalmazó“ czímet Cs.-Csátószeg-Szent-Simon egyházközsége nevében viszontasutijuk. Cs.-Csátószeg-Szt.-Simon, 1883. július hó 23. Veress József, csikszentsimoni községi biró. Eröss Antal csikcsátószegi k. biró. (Megjegyzés nélkül adjuk e sorokat, de nem azért, mintha megjegyzésünk ne volna rá, hanem azért, hogy ne folytassuk e valóban kellemetlen ügyet. Inkább azt mondjuk: legyen szent akaratjuk szerint. Szerk.)

— A csángók érdekében. A Bukovinából bevándorolt székely testvéreink javára számos különféle hazafias ajánlat tétetett. A mennyiben ez ajánlatok eddig érvényesítve nem lennének és az ajánlattevők azokat fenntartják, — az aldunai telepítési kormánybiztosság felhívja az illetőket, hogy ajánlataikat megújítva a kormánybiztossághoz Pancsovára beküldeni sziveskedjenek. Az aldunai telepítési kormánybiztosság, mi helyt a tett ajánlatok tudomására jönnek, haladéktalanul megfelelő módon intézkedni fog.

— A gyó.-szentmiklósi „vörös kereszt-egylet“ július hó 27-én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy a gy.-tekerőpataki tűzkárosultak javára f. augusztus hó 5-én szinelőadással egybekötött tánczenéstélyt fog rendezni. A nemes és jólékony czélu estélyt kiválóan ajánljuk a közönség pártfogó figyelmébe.

— Értesítés. Folyó hó 4-én a csikszögödi fürdőn rendezendő nyári táncmulatság tiszta jövedelmének fele a gyó.-tekerőpataki tűzkárosultak javára fog fordíttatni. Miről a résztvenni kívánókat előlegesen is értesíteni szükségesnek láttuk. A rendezőség nevében: Cs.-Szereda, 1883. aug. 1-én; Györffy Gyula bizotts. elnök.

— Meghívó. A madéfalvi székely vértanuk emlékoszlop-alapja gyarapítására, a csikszögödi fürdőn, 1883. évi augusztus hó 4-én rendezendő zártkörű nyári táncmulatságra t. czimzettet meghívja a rendező bizottság: Györffy Gyula, biz. elnök. Fejér

Sándor, biz. jegyző Szántó József, biz. pénztárnok. Bizottsági tagok: Baló Aladár, Baló Zoltán, Boeskor Ádám, Boeskor Béla, Boeskor István, Csiky József, Csiky Károly, Dániel József, Gecező Béla, Gözsy Árpád, Kánya Gyula, Kánya János, Pongrácz Géza. Belépti díj: Személy-jegy 1 frt. Család-jegy 2 frt. Felülfizetések köszönettel hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté d. u. 6 órakor. Jegyek előre válthatók t. Fenczel J. postavezető urnál a csik-szeredai postahivatalban, este a pénztárnál.

— Gyilkosság. Csik-Somlyói Salamon Józsefnét a veje július 30-án több fejsze csapással meggyilkolta s ávval odébb állott. A tettest nyomozzák.

— Táncmulatság. Mint lapunkat értesítik, a zágoni olvasó-egylet javára a Zágon és Papolcz közt levő csere-erdőben július 25-én nyári táncmulatság (juliális) rendeztetett. A mulatság este fél 10-ig tartott a szabadban; ekkor a közönség bevonult a faluba, hol a „Korona“ czimű vendéglőben zavartalan jó kedvvel folytatott a tánc egészen reggel 5 óráig. A mulatság nagyon jól sikerült. Az összes bevétel 40 frt 80 kr volt, és pedig előrusított jegyekből 37 frt 40 kr, felülfizetésekből 3 frt 40 kr, kiadás (talán igen sok ez alkalommal?) 37 frt 80 kr. Maradt tehát az egylet javára 3 frt, mit a rendezőség illetékes helyre juttatott. Felülfizettek: Szöcs Boldizsár 80 krt, Földes Bálint, Imreh János postamester, Izsák Miklós, Szabó Lajos, Bitai József és Nagy Sándor urak 40—40 krt, Nagy Imre papolczi énekvezér 20 krt, kiknek a rendezőség e helyen szívélyes köszönetét fejezi ki, ugy szintén özv. Vajna Dénesné ő nagyságának is azon szíveségéért, hogy a tulajdonát képező erdőben a díszítéshez szükséges zöld falombok vágthatását megengedni kegyeskedett, és végül a jelenvolt t. közönségnek, mely a czél elérésében segédkezett nyújtani sziveskedett. L.

— Sertések behozatalának megtiltása. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter Trencsén, Árva, Szepes, Zemplén, Ung, Liptó, Máramaros, Bereg, Beszterce-Naszód, Maros-Torda, Csik, Háromszék, Brassó, Fogaras, Szeben, Hunyad és Kraszó-Szörénymegye [közönségének; továbbá valamennyi vesztég-intézeti igazgatóságának és állomásvezetőségnek a következő távirati rendeletét adta ki: Minthogy Galicziából, hol a sertések között a száj- és a körömfájás uralg, Bukovinába és Romániába a sertések beengedtetnek, ennél fogva a Bukovinából és Romániából származó sertéseknek behozatalát és átvitelét szintén megtiltom. Felhivom, hogy jelen rendeletet pontosan hajtsa végre. E tilalomról az összes közlekedési vállalatok értesítettek. Egyidejűleg távirati uton a következő rendeletet intézte Zala, Vas, Sopron, Moson, Pozsony, Nyitra, Trencsén, Árva, Szepes, Sáros, Zemplén, Ung, Bereg és Máramaros-megyék közönségéhez: Galicziából, Bukovinából és Romániából származó sertések behozatala, illetve átvitelére nézve a száj- és körömfájás miatt elrendelt tilalmat egész Ausztriára nézve kiterjesztem; e szerint tehát Ausztriából sertések Magyarországba behozni, vagy azon átvinni tilos. Fölhivom, miszerint jelen rendelet pontos végrehajtása iránt intézkedjék. Ezen tilalomról valamennyi közlekedési vállalat egyuttal értesítve lett.

— Nagy földrengés volt szombatn este háromnegyed 10 órákor Ischia szigetén, mely nagy szerencsétlenségeket okozott. Nápolyi táviratok szerint Casamicciolában, Foriában, Laccóban és Aménóban a vendégfogadók és sok ház összeomlott, számos embert temetve a romok alá. A szigetre sebészeket, katonákat és a sebesültek elszállítására gőzhajókat küldöttek. Ezernél többre teszik azok számát, kik a földrengés alkalmával életüket veszítették. A nápolyi kórházak már is tul lévén tömve sebesültekkel, a templomok kórházakká alakíttatnak át. Az áldozatok közt van Cagliari präfetje és a cassamicciolai püspök is.

— A kolera. Alexandriából írják: A kairói egészségügyi viszonyokról most na-

ponkint sürgönyök érkeznek a kedive kabinet-irodájába, mely azokat közhírré teszi. A legújabb hírek megnyugtatólag hangzanak. Azt jelentik ugyanis, hogy a betegség az utóbbi napokban a város összes kerületében alább hagyott. A halottak száma 340 volt; vagyis 106-al kevesebb mint az előző napon és 220-al kevesebb e hónap 24-hez képest. Az ó-kairói kerület és Gizeh községe még folyvást nagy veszteségeket szenved, mindazáltal nem hiszik, hogy a járvány innét tova terjedjen, mert az egészségügyi hatóság rendkívüli óvintézkedéseket tett. A fok-kórházakban elhelyezett kolera-betegek állapota már nem oly veszélyes, mint volt a járvány kezdetén. Az utóbbi megbetegedések száma az előző napokéhoz képest apadást tüntet fel, de azért nem lehet mondani, hogy a járvány megszűnt volna. A kerületi egészségügyi bizottságokhoz besorozott európai orvosok fontos szolgálatakat tesznek: különösen áldásos tevékenységet fejtenek ki az osztrák-magyar kolonia tagjai élükön Gsiller konzullal.

— Vass és Riemer jőnévű székelyudvarhelyi kereskedőknek lapunkmaiszámában megjelent hirdetését melegen ajánljuk az érdekelt gazdaközönség figyelmébe.

— Kézdi-Vásárhelyt a könyvnyomda felletti emeleti lakás haszonbérbe adandó. Bővebben tulajdonos özv. Szabó Dánielnél értesülhetni.

— Egy 2—4 gymn. vagy felsőnépiskola osztályt végzett fiú Kézdi-Vásárhelyt Szabó Albert könyvnyomdájában tanulóának felvétetik.

Fürdővendégek névjegyzéke.

Tusnád.

IV. közlemény.

Pócsa Mihályné birtokos, Magyar-Bükkös. Wilhelm Brucker ügyvéd, Nagy-Szeben. Ernestine Marcus magányzó, Bukarest. Özv. Nathan Száli kereskedő, Fogaras. Nathan Róza keresk., Fogaras. Nathan Leopold keresk., Fogaras. Nathan Matild keresk. Fogaras. Regina Baruch kereskedő, Maros-Vásárhely. A. Felter keresk., Brassó. Szabó Mózesné birtokos, K.-Vásárhely. Laura Taub kereskedő, Kolozsvár. Vasile Popescu kereskedő, Kimpina. D. Naumescu birtokos, Bukarest. Khun Rózália keresk., Nagy-Abony. Niculaj Transdaphil magányzó, Braila. Andrine Jonescu magányzó, Plojest. Issekutz Márton birtokos, Déva. Issekutz Pál keresk., Déva. G. Mihulettu ügyvéd, Bukarest. Paul Theil magányzó, Nagy-Szeben. Elisabet Köszegi magányzó, Brassó. Toldi István mérnök, Budapest. Charlotte Jakab mérnök, Brassó. Báró Schönfeld altábornagy, hadtest-parancsnok, Nagy-Szeben. Fischer Károly tüzérségi ezredes, Nagy-Szeben. Kilisch Viktor mérnökari ezredes, N.-Szeben. Benkő Sándor földbirtokos, K.-Vásárhely. Kovács István ev. ref. lelkész, K.-Vásárhely. Szabó Géza közs. iskolai tanító, Kézdi-Vásárhely. Rosa Stobel magányzó, Bukarest. Tóth Miklósné szolgabíróné, Balázsfalva. Balog Jánosné birtokosné, Sz.-Besenyő. Buca Alkalay keresk., Bukarest. Raschel Grasián magányzó, Bukarest. Karl Kovács optikus, Nagy-Szeben. Pauline Frenzt ezukrásznő, Nagy-Szeben. Szerie Seratopolu birtokos, Bukarest. Ecaterina Hristescu magányzó, Bukarest. Ince Klára birtokosné, Nagy-Szeben. Louise Schimert gyógyszerészné, Nagy-Szeben. Paraschiva Jonescu törvénybíró, Plojest. Kürthy János adófelügy. helyettes, Brassó. Dr. Neudörfer ügyvéd, Budapest. Zippa Annica magányzó, Bukarest. Ecaterina Sideridis magányzó, Bukarest. Gazda József birt., Zágon. Georg Schenker mészáros, Nagy-Szeben. Goldstein Lajos kereskedő, Fogaras. Alex. George Bacaloglu pénztárnok, Bukarest. Ecaterina Georgiu birtokos, Bukarest. Lázár Domokosné birtokos, Csik-Szereda. Özv. Kohler Anna birtokos, Köhalom. Ecaterina Teodorescu birtokos, Foksán. G. N. Gamulea magányzó, Galacz. Ludwig Oberth magányzó, Medgyes. Dr. Pethő József ügyvéd, Kézdi-Vásárhely. Rosa Cohen magányzó, Bukarest. Eugen Brote ügyvéd, N.-Szeben. L. Goldschmidt fogművész, Brassó. Összesen 796.

Szerkesztői izenet.

Órdó urnak. Köszönjük a közleményeket, minden jót, s főként azt kívánjuk, hogy teljes jó egészségben térhess körünkbe vissza.

Felelős szerkesztők:

T. Nagy Imre, Dr. Kádbé Ferencz,
Ifj. Dobay János.
Kiadó tulajdonos:
Szabó Albert.

